

Granskning av årsredovisning 2015

Borgholms kommun

Sophie Wigren
Revisionskonsult

Caroline Liljebjörn
*Certifierad kommunal
revisor*

Pär Stureson
*Certifierad kommunal
revisor*

5 april 2016

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Revisionsfråga och metod	2
2.3.	Revisionskriterier	3
3.	Granskningsresultat	4
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	4
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	4
3.1.1.2.	Investeringsredovisning	5
3.1.1.3.	Driftredovisning	5
3.1.2.	Balanskrav	6
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	6
3.1.3.1.	Finansiella mål	6
3.1.3.2.	Mål för verksamheten	7
3.2.	Rättvisande räkenskaper	8
3.2.1.	Resultaträkning	8
3.2.2.	Balansräkning	9
3.2.3.	Kassaflödesanalys	10
3.2.4.	Sammanställd redovisning	10
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	10

---

1. *Sammanfattning*

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för **utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen**.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b). Årets resultat uppgår till 29,1 mnkr (11,1 mnkr).

I årsredovisningen redovisas vision 2020 och övergripande mål. Verksamhetsmålen omfattar områdena medborgare, verksamhet & process, lärande & förnyelse samt ekonomi.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som mycket god. Samtliga tre finansiella mål bedöms vara uppfyllda över en femårsperiod.

Vi bedömer utifrån årsredovisningens återrapportering verksamhetsmålen uppfyllelse som mycket svag. Endast 2 mål av 16 redovisas som uppfyllda, d.v.s. 12,5 %. 68,8 % av målen redovisas som delvis uppfyllda. Vi saknar underlag för hur bedömningen av måluppfyllelsen är gjord. Vidare saknar vi beskrivningar vad som gör att målen delvis är uppfyllda samt vilka åtgärder som vidtas för att förbättra måluppfyllelsen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i huvudsak uppfyller kraven på **rättvisande räkenskaper** och är upprättad enligt god redovisningssed.

---

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Nämndernas redovisning av sitt uppdrag har inte granskats inom ramen för årsredovisningen utan ingår istället i granskningen av den övergripande ansvarsutövningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Kommunstyrelsen fastställde årsredovisningen 2015-03-22 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2015-04-18.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningsansvarig.

2.3. Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av kommunfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Fullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning

---

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL. Vi anser att samtliga delar i förvaltningsberättelsen kan utvecklas ytterligare avseende analysen såväl av verksamhet som av ekonomi.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort hur ekonomin utvecklas de närmaste åren. Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagande och pensionsmedelsförvaltning. Under avsnittet "Ekonomi" redovisas finansiella nyckeltal som ger uttryck för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunala redovisningslagen 4:5 skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. I förvaltningsberättelsen återfinns en avstämning av de finansiella målen som till delar beskriver kommunens ekonomiska ställning. Vidare redovisas likviditet och soliditet i förvaltningsberättelsen. Den ekonomiska ställningen bör även analyseras i förhållande till andra kommuner.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Förväntad utveckling

Av årsredovisningen framgår i begränsad omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Vi anser att kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. Sjukfrånvaron har ökat från 6,87 % år 2014 till 7,15 % år 2015.

Vi bedömer att avsnittet bör utvecklas och omfatta arbetsmiljö, rehabilitering, personalrörlighet, förmåner med mera.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1.

Upplysningar har även lämnats i årsredovisningen om särskild avtalspension och visstidspensioner i enlighet med RKR 2.1. Antalet personer med särskilda pensionsavtal framgår av not 15.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Information om kvalitet och måloppfyllelse redovisas under respektive styrelsen/nämnd.

Utöver ekonomiska nyckeltal har inga andra nyckeltal redovisats. Olika typer av nyckeltal skulle vara relevant att visa från olika verksamhetsområden. Detta bör på ett tydligare sätt framgå av förvaltningsberättelsen. Sammantaget görs därför bedömningen att redovisningen av utfallet för god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv är bristfällig. Hur kommunstyrelse och nämnder arbetar med styrning och uppföljning bör även beskrivas i förvaltningsberättelsen.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar. Större investeringsprojekt beskrivs i anslutning till investeringsredovisningen. Vi anser att större budgetavvikelser bör kommenteras i större utsträckning.

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Nämndernas budgetavvikelse samt förändringen från avvikelsen i prognosen per sista augusti redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd, tkr	2015	Budget	Prognos	Budget-avvikelse	Prognos-avvikelse
Kommunstyrelse	-122589	-123425	-125184	836	2595
Övriga nämnder	-1487	-1462	-1632	-25	145
Borgholms Slott	33	0	100	33	-67
Utbildningsnämnden	-159612	-161566	-161173	1954	1561
Socialnämnden	-252108	-251788	-256113	-320	4005
Samhällsbyggnadsnämnden	-10286	-9733	-9455	-553	-831
Bostadsanpassning	-1290	-1241	-1227	-49	-63
Summa nämnderna	-547339	-549215	-554684	1876	7345

I anslutning till driftredovisningen kommenteras styrelsens och nämndernas avvikelser. För att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning så är det av vikt att styrelsen och nämnderna håller sig inom de budgetramar som de får av fullmäktige.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning att balanskravet har uppfyllts

Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har i huvudsak skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag, men uppställning följer inte den struktur som anges i 4 kap 3 a § kommunal redovisningslag. Vi bedömer att avstämningen underlättas om strukturen följs.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som mycket god.

Vi bedömer utifrån årsredovisningens återrapportering verksamhetsmålen uppfyllelse som mycket svag.

I årsredovisningen redovisas vision 2020 och övergripande mål. För nämnderna redovisas vision och målsättning samt verksamhetsmål. Verksamhetsmålen omfattar områdena:

- Medborgare
- Verksamhet & process
- Lärande & förnyelse
- Ekonomi.

3.1.3.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2015:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2015	Utfall 2015	Måluppfyllelse
Ekonomi ska utgöra begränsningen för verksamheten	Kommunen uppvisar ett positivt resultat. Resultatet uppgår till 29,1 mnkr.	<i>Målet är uppnått</i>
Investeringarna ska självfinansieras	Resultat och avskrivningar ger ett utrymme för investeringar på 198,1 mnkr. Investeringarna uppgår till 124,2 mnkr.	<i>Målet är uppnått.</i>
Årets resultat ska under en femårsperiod i genomsnitt motsvara minst 2 % av skatter och bidrag.	Årets kostnader ska som mest vara 98 % i förhållande till skatter och bidrag. Målet uppnås då inget av åren har över 98 %.	<i>Målet är uppnått.</i>

Vi instämmer i kommunens bedömning att samtliga finansiella mål är uppnådda.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs avstämning av mål för verksamheten enligt följande:

- Uppfyllt
- Delvis uppfyllt
- Ej uppfyllt

Måluppfyllelsen ser ut enligt följande:

	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Kommunstyrelsen		3	1
Socialnämnden		4	
Utbildningsnämnden	2		2
Samhällsbyggnadsnämnden		4	
Totalt	2	11	3
Procent	12,5 %	68,8 %	18,7 %

Vi saknar underlag för hur bedömningen av måluppfyllelsen är gjord. Vidare saknar vi beskrivningar av vad som gör att målen delvis är uppfyllda samt vilka åtgärder som vidtas för att förbättra måluppfyllelsen. Vi noterar att kommunen under år 2016 kommer att arbeta med målformuleringarna. Sammantaget gör vi bedömningen att måluppfyllelsen är mycket svag.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

I december betalades ett tillfälligt generellt statsbidrag ut, som uppgick till 50,0 mnkr för Borgholms kommun. Bidraget avser år 2015 och 2016 enligt riksdagens beslut, och i bokslutet för år 2015 har 3,8 mnkr intäktsförts, vilket motsvarar 1/13-del. Vi konstaterar att hanteringen stämmer överens med riksdagens beslut och RKR:s yttrande.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år, budget och prognos från augusti 2015.

Resultaträkning	Utfall 2015	Utfall 2014	Budget 2015	Prognos 2015
Verksamhetens intäkter	135,2	109,4	84,0	114,3
Verksamhetens kostnader	-666,7	-643,5	-629,7	-661,9
Avskrivningar	-24,0	-18,8	-23,1	-19,3
Verksamhetens nettokostnader	-555,5	-552,9	-568,8	-566,9
Skatteintäkter	402,5	382,3	403,3	402,8
Generella statsbidrag och utjämning	184,3	184,8	183,1	180,1
<i>Summa skatter och statsbidrag</i>	<i>586,8</i>	<i>567,1</i>	<i>586,4</i>	<i>582,9</i>
Finansiella intäkter	2,9	3,2	2,1	3,8
Finansiella kostnader	-5,1	-6,3	-8,0	-4,5
Årets resultat	29,1	11,1	11,7	15,3

En analys av händelser, förändrade redovisningsprinciper och ”opåverkbara” poster som haft väsentlig påverkan på *skillnaden* mellan åren redovisas nedan.

- Verksamhetens intäkter har ökat med 25,8 mnkr jämfört med föregående år. Det beror på högre bidrag och ersättningar från Migrationsverket med 16,3 mnkr, återbetalning av premier för AFA-försäkring avseende år 2004 med 4,4 mnkr samt högre intäkter från hamnar med 2,8 mnkr.
- Verksamhetens kostnader har ökat med 23,1 mnkr jämfört med föregående år. Ökningen beror på högre personalkostnader till följd av ordinarie löneökning och ökat antal anställda med 21 årsarbetare. Kostnaderna för externa placeringar inom individ- och familjeomsorgen har ökat med ca 6,0 mnkr.

- Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 19,7 mnkr eller 3,5 % jämfört med föregående år.

Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 3,5 % medan verksamhetens nettokostnader endast ökat med 0,5 %. Verksamhetens nettokostnader utgör 94,7 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Exklusive jämförelsestörande poster har verksamhetens nettokostnader ökat med 1,9 % och utgör 96,0 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

3.2.2. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

Följande poster kommenteras:

- Under året har en fördjupad granskning gjorts av materiella anläggningstillgångar och exploateringsprojekt. I granskningen gjordes den revisionella bedömningen att kommunstyrelsen i huvudsak säkerställer att räkenskaperna är rättvisande avseende materiella anläggningstillgångar. Det baserar vi på att god redovisning följs avseende aktiveringar och förbättringar, utrangeringar och avyttringar samt värdering av materiella anläggningstillgångar. Därtill har komponentavskrivning införts för verksamhetsfastigheter, som är den huvudsakliga anläggningstypen.

Komponentavskrivning bör införas för återstående anläggningstyper som innehåller väsentliga komponenter. Det bör finnas en strategi för hur övergången ska ske.

- Vi bedömer att redovisningen av markreserv och exploateringsmark i huvudsak överensstämmer med god redovisningssed. Intäkter för såld tomtmark redovisas i resultaträkningen. Om det finns ett anskaffningsvärde för marken matchas det mot försäljningssumman.

Utgifter för tillgångar som ska kvarstå i kommunens ägo bör klassificeras som anläggningstillgångar. I de fall kommunen exploaterar egen mark till exempel för villatomter bör utgifter för iordningsställande av tomtmarken klassificeras som omsättningstillgång och matchas mot försäljningsintäkten.

- Posten avsättning för pensioner har minskat med 14,4 mnkr vilket beror på att den del av avsättningen från år 1998-1999 som avser individuella valet

---

har betalats in till pensionsförvaltare. Under år 2015 har de förtroendevalda som omfattas av de nya riktlinjerna för pensioner (OPF-KL) registrerats hos pensionsförvaltaren.

- Kommunen har under året anpassat sin redovisning av finansiell leasing i enligt med RKR 13.2. Leasade fordon som används i verksamheterna ingår i materiella anläggningstillgångar med 3,2 mnkr. Ändringen har påverkat resultatet med -0,5 mnkr och årets resultat med -0,7 mnkr vilket framgår i avsnittet "Redovisningsprinciper".

3.2.3. Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar samt att noter finns i tillräcklig omfattning.

Vi bedömer att överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Årets kassaflöde uppgår till 71,8 mnkr jämfört med 28,7 mnkr föregående år. Kommunens likvida medel uppgår vid årets slut till 109,1 mnkr jämfört med 37,2 mnkr föregående år.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Vi bedömer även att konsolideringen av underliggande enheter beskrivits på ett korrekt sätt och att olikheter i redovisningsprinciper mellan enheter beskrivits samt att effekten framgår.

Vi bedömer att KRLs krav uppfyllts såväl avseende 8.1 som 8.2 samt att rekommendationen från Rådet för kommunal redovisning har följts. I den sammanställda redovisningen framgår särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet om koncernföretagen och dessa ger en samlad bild av de ekonomiska engagemangen i koncernföretagen.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

2016-04-05

Caroline Liljebjörn
Projektledare

Pär Stureson
Uppdragsledare